

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie ze skargi D. C.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnymi wyrokami:

Sądu Okręgowego z dnia 23 grudnia 2011 r.,

oraz Sądu Apelacyjnego z dnia 25 października 2012 r.,

w sprawie z powództwa Banku [...]

przeciwko D. C.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 lutego 2016 r.,

zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 6 maja 2015 r.,

1) oddała zażalenie,

2) zasądza od skarżącej D. C. na rzecz Banku [...] kwotę 1800 (tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym,

3) przyznaje radcy prawnemu J. M. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 1800 (tysiąc osiemset) zł, powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

W skardze o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 25 października 2012 r. w sprawie z powództwa Banku [...] przeciwko D.C. pozwana powołała się na nieważność postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania oraz na okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mogła ona skorzystać w zakończonym postępowaniu.

Postanowieniem z dnia 6 maja 2015 r. wydanym po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną D. C. na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu postanowienia wyjaśnił, że wniesiona przez D. C. skarga w rzeczywistości nie opiera się na wskazanych przez nią ustawowych podstawach wznowienia, a samo sformułowanie w skardze podstawy wznowienia w sposób odpowiadający treści przepisów określających podstawy wznowienia nie wystarcza do uznania skargi za czyniącą zadość wymaganiu oparcia jej na ustawowych podstawach.

W zażaleniu do Sądu Najwyższego na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 maja 2015 r. skarżąca zarzuciła nieważność postępowania, w którym zapadło to postanowienie, oraz bezzasadność zapatrywania Sądu Apelacyjnego, że odrzucona tym postanowieniem skarga nie została w rzeczywistości oparta na ustawowych podstawach wznowienia. Ponadto skarżąca zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie w odniesieniu do niej. Jednocześnie postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 maja 2015 r. w zakresie samego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania D. C. zaskarżyła „równolegle”, zażaleniem wniesionym do Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Podniesiony w zażaleniu zarzut nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym skarżąca oparła na tym, że w wokandzie wywieszanej w dniu 23 kwietnia 2015 r. wymieniona była sędzia M. Z. która brała udział w wydaniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 października 2012 r., kończącego postępowanie w sprawie objętej skargą o wznowienie. Zarzut ten jest chybiony. Z protokołu rozprawy w dniu 23 kwietnia 2015 r. sporządzonego pisemnie (k. 109) wynika, że sędzia M. Z. nie wchodziła w skład Sądu, przed którym odbywała się rozprawa, a co do obsady sądu rozpoznającego sprawę na rozprawie miarodajna

jest treść protokołu, a nie wokandy wywieszanej na drzwiach sali sądowej. Obecnie prawdziwość w tym zakresie protokołu sporządzonego pisemnie łatwo zbadać przez porównanie z protokołem utrwalającym przebieg posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk.

2. Zażalenie jest bezzasadne także w pozostałym zakresie.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem, samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401-403 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli z treści uzasadnienia skargi w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że przytoczona w niej podstawa w rzeczywistości nie występuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, 18 maja 2006 r., IV CZ 36/06, 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, 26 września 2013 r., IV CZ 88/13, 23 stycznia 2014 r., II CZ 94/13, 12 czerwca 2015 r., II CZ 31/15).

Okoliczności sprawy pozwalały na uznanie wniesionej skargi, pomimo użytych w niej sformułowań, odwołujących się do ustawowych podstaw wznowienia postępowania, za nieczyniącą zadość wymaganiu oparcia na ustawowych podstawach wznowienia postępowania.

Powodujące nieważność postępowania pozbawienie strony możliwości działania (obrony swych praw) zachodzi wówczas, gdy strona z powodu uchybień procesowych sądu lub strony przeciwnej nie brała i nie mogła brać udziału w postępowaniu lub jego istotnej części i nie miała możliwości usunięcia skutków tych uchybień przed wydaniem wyroku w danej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2015 r., II PK 282/14). Sama podniesiona przez pozwaną w skardze o wznowienie postępowania odmowa Sądu Apelacyjnego ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu, ani samo późniejsze oddalenie wniosków jej pełnomocnika z wyboru nie mogły być zatem w okolicznościach sprawy uznane za przyczyny nieważności postępowania w przedstawionym wyżej rozumieniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., IV CSK 223/13, k. 473-474, odmawiające przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 października 2012 r.).

Tak samo trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że za ustawową podstawę wznowienia, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c., nie może być uznane wydanie po tym, jak zapadł wyrok Sądu Apelacyjnego, kończący postępowanie, którego dotyczy skarga o wznowienie, orzeczeń Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w przedmiocie klauzul niedozwolonych, wykorzystywanych w obrocie z konsumentami przez Bank [...]. W orzecznictwie przyjmuje się zgodnie, że podstawą wznowienia postępowania nie może być środek dowodowy, który powstał dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie, którego dotyczy skarga o wznowienie. Analogicznie "wykryty" wyrok musi być wydany w czasie, kiedy toczy postępowanie, którego dotyczy skarga o wznowienie (por. postanowienie SN z dnia 26 czerwca 1997 r., I CKN 149/97).

3. W odniesieniu do zażalenia w przedmiocie kosztów zagadnieniem wstępnym jest pytanie o to, który sąd jest właściwy do rozpoznania zażalenia w tym zakresie, ponieważ D. C. rozstrzygnięcie zamieszczone w pkt II postanowienia Sądu Apelacyjnego zaskarżyła zarówno rozpoznawanym zażaleniem, jak i zażaleniem wniesionym do Sądu Apelacyjnego w dniu 10 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 15 września 2015 r. zawiesił postępowanie zażaleniowe do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania.

Skoro skarżące przysługiwało zażalenie do Sądu Najwyższego na odrzucenie skargi o wznowienie postępowania, to mogła ona nim także zaskarżyć rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zamieszczone w postanowieniu o odrzuceniu skargi. Rozstrzygnięcie o kosztach jest sprzężone z orzeczeniem kończącym sprawę (por. art. 108 § 1 k.p.c.). Był tego rozstrzygnięcia zależy zatem od losów orzeczenia kończącego sprawę (*accessorium sequitur principale*).

Zastosowanie art. 102 k.p.c. jest związane z dyskrejonalną władzą sędziowską (uznaniem sędziowskim). Zależy od swobodnej decyzji sądu *meriti*. Judykatura opowiada się za poglądem o wyjątkowej możliwości korygowania rozstrzygnięcia o zastosowaniu lub niezastosowaniu art. 102 k.p.c. w ramach kontroli instancyjnej. Podkreśla się, że tego typu rozstrzygnięcie może być

podważone przez sąd wyższej instancji tylko wówczas, gdy jest rażąco niesprawiedliwe (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 130/12 i powołane tam orzecznictwo). W rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego o kosztach i motywach tego rozstrzygnięcia nie można się doszukać oczywistego naruszenia reguł sprawiedliwości. Tym samym brak podstaw do uwzględnienia zażalenia skarżącej w zakresie kwestionującym to rozstrzygnięcie.

4. Ze względu na bezzasadność - z przedstawionych wyżej przyczyn - zażalenia skarżącej Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. zażalenie to oddalił, a kosztach postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 6 pkt. 6 i § 13 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461) oraz § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800). Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu stanowiły przepisy § 15 i 16 w związku z § 6 pkt. 6, § 12 ust. 2 pkt. 2 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490) oraz § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804).